

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 3.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.3.59>

УДК 338.48

Л. В. Ярема,

*к. е. н, доцент, доцент кафедри економіки і менеджменту,
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-0987-1227>

Г. М. Христенко,

*к. е. н, доцент, доцент кафедри економіки і менеджменту,
ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»*

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-6773-5990>

СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ РЕГІОНУ

L. Yarema,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Economics and Management, Separated Subdivision of National University of Life
and Environmental Science of Ukraine «Berezhany Agrotechnical Institute»*

H. Khrystenko,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Economics and Management, Separated Subdivision of National University of Life
and Environmental Science of Ukraine «Berezhany Agrotechnical Institute»*

THE ESSENCE AND IMPORTANCE OF RURAL GREEN TOURISM IN THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMY OF RURAL AREAS OF THE REGION

У статті розглянуто сучасний стан та проблеми розвитку сільського туризму як в Україні, так і на регіональному рівні, виокремлено значення сільського туризму для агросадиб, села та туристів. Здійснено аналіз впливу сільського туризму на соціально-економічний розвиток регіону. Встановлено, що основними формами організації сільського туризму є: агротуризм, етнографічний туризм, фермерський туризм, екологічний, зелений, дачний туризм. Обґрунтовано доцільність розвитку сільського туризму в Тернопільській області, виділено пріоритетні види туризму в даному регіоні. Окреслено позитивний вплив сільського туризму на розвиток сільських територій, оскільки спроможні сільські громади із розвинутим зеленим туризмом можуть стати базовим елементом ефективної економічної системи. Виокремлено соціально-економічні передумови для розвитку агротуризму.

The article considers the current state and problems of rural tourism development both in Ukraine and at the regional level, highlights the importance of rural tourism for agricultural estates, villages and tourists. The impact of rural tourism on the socio-economic development of the region is analyzed. It has been established that the main forms of organizing rural tourism are: agritourism, ethnographic tourism, farm tourism, ecological, green, and dacha tourism. The feasibility of developing rural tourism in the Ternopil region is substantiated, priority types of tourism in this region are highlighted. The positive impact of rural tourism on the development of rural areas is outlined, since capable rural communities with developed green tourism can become a basic element of an effective economic system. The socio-economic prerequisites for the development of agritourism are highlighted. It has been established that the main problem and obstacle is the lack of a sufficient regulatory framework for this type of activity and the lack of understanding between the state represented by tax authorities and entrepreneurs working or planning to work in this area of business. At the same time, the positive aspects of the development of agritourism are: impact on the economic and environmental situation in Ukraine by using the financial resources of the rural

population to develop agricultural estates to receive tourists; providing tourists with environmentally safe food products and preserving the environment due to the reduction of anthropogenic load. the article is relevant for substantiating the socio-economic significance of rural green tourism, which, in particular: stimulates the development of farms engaged in green tourism; promotes the development of local infrastructure; promotes the sale of surplus agricultural products, increasing additional incomes of farmers and contributions to local budgets; activates the local labor market, increases employment, keeps young people in the countryside, reducing the need for foreign employment; contributes to the protection of tourism resources, primarily the preservation of the ethnocultural identity of Ukrainians; creates opportunities for meaningful recreation for poor people; contributes to raising the cultural level of rural residents and raising environmental awareness.

Ключові слова: *сільський туризм, розвиток, сільські території, економічний потенціал, туристична діяльність.*

Keywords: *rural tourism, development, rural areas, economic potential, tourist activity.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Вирішення питання фінансового достатку селян та розвитку сільських територій за рахунок виробництва тільки однієї сільськогосподарської продукції є недостатнім. У такій ситуації актуального значення набуває розвиток сільського туризму, який спрямований на забезпечення економічного розвитку села та може відіграти роль каталізатора структурної перебудови економіки та сприятиме системному вирішенню організаційно-економічних і нагальних соціальних проблем. Туристична діяльність заохочуватиме до праці на рідній землі молодь, що сприятиме вирішенню демографічної проблеми. Вона забезпечить диверсифікацію виробництва сільськогосподарської продукції, розвиток інфраструктури сільських територій, зростання зайнятості сільського

населення, його доходів, а також реалізацію багатого туристичного потенціалу держави. Пропозиція агротуристичних послуг, особливо з огляду на їхню низьку ціну, є привабливішою та краще задовольняє потреби відпочивальників. Разом з тим розвиток сільського туризму може виступає вагомим джерелом надходження коштів, сприяти зміцненню економічного потенціалу сільських територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання стану, значення, дослідження проблем сільського туризму та його вплив на соціально-економічний розвиток сільських територій досліджують вчені: Ю. Губені, І. Дидів, Н. Кудла, О. Лазарева, Н. Липчук, Т. Лужанська, М. Рутинський, Ю. Ставська, І. Тищук, Г. Черевко, Г. Шимечко та інші. Однак багатогранність цієї діяльності потребує подальшого поглибленого дослідження, є перспективним напрямом, адже розвиток сільського туризму сприяє зміцненню економічного потенціалу сільських територій.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження стану, тенденцій та проблем розвитку сільського туризму.

Виклад основного матеріалу дослідження. Перебуваючи в умовах ринкової економіки, на фоні загостреної політичної та економічної кризи та військової агресії росії, розвиток і добробут українського села є надзвичайно актуальним питанням, адже 31% населення проживає саме у селі, а це близько 14 млн чоловік, з них 6,8 млн працездатне населення. Основна зайнятість селян залишається в сільському господарстві, яке на сьогодні є малоефективним і не в змозі забезпечити на належному рівні всі соціально-економічні потреби. Сучасна ситуація на території сіл, з оцінки соціально-економічних показників рівня добробуту населення, є досить критичною, що пов'язано з низьким рівнем ефективності сільського господарства, яке до останнього часу залишається основним джерелом доходів їх жителів. Тому постає проблема диверсифікації підприємницької діяльності з метою підвищення рівня добробуту сільського населення. Одним із таких напрямів цілком може бути розвиток сільського туризму, про що свідчить практика

більшості країн світу, де він набув широкого розвитку [5]. В економіці країни туризм виконує функції джерела валютних надходжень і засобу для забезпечення зайнятості населення; розширює внесок у платіжний баланс; сприяє диверсифікації економіки за рахунок розвитку туристичної інфраструктури; підвищує привабливість країни як сфери підприємництва і ділової співпраці. Сільський туризм (*rural tourism*) – це форма рекреації у сільській місцевості яка охоплює різноманітні види активного відпочинку, пов'язані з природою, мандрівками, оздоровленням, краєзнавчим чи етнографічним туризмом. До важливих факторів відпочинку на селі, які активно шукають мешканці міст належать тиша, спокій та розслаблення у здоровому оточенні природи. Об'єкти продажу сільського туризму – це світ природи, сільська культура та відпочинок у аграрних господарствах [6]. Деякі з авторів розглядають сільський туризм у вузькому і широкому розумінні даного поняття. У вузькому розумінні – це альтернативний вид туризму, який, на відміну від масового, не має шкідливого впливу на довкілля і водночас прискорює соціально-економічний розвиток регіонів, запобігає надмірному використанні земельних, водних і лісових ресурсів [1]. У широкому розумінні – це туристично-рекреаційна діяльність селян із наданням послуг для відпочинку населення у сільській місцевості, а також організація участі в сільськогосподарських роботах, вивчення історичної, культурної, етнографічної, архітектурної спадщини, звичаїв і ремесел [3].

На сьогодні актуальним питанням залишається визначення терміну «сільський зелений туризму» на законодавчому рівні. Так, під «сільським зеленим туризмом» у контексті статті 1 Закону України «Про особисте селянське господарство» слід розуміти специфічний різновид господарської діяльності у формі сільської гостинності, що уявляє собою надання послуг із забезпечення відпочинку міських жителів в приватних господарствах в сільській місцевості з використанням майна та трудових ресурсів членів особистого селянського господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості, культурної, історичної та етнографічної спадщини регіону. Такий

туризм розглядається як один із засобів отримання доходів сільським населенням, як компонент комплексного розвитку сільських територій і сільської інфраструктури, а також як один із чинників стратегії подолання бідності в сільській місцевості [10].

У постанові проекті Закону України «Про сільський та сільський зелений туризм», який було взято за основу №4299 від 23.10.2003 року, під терміном сільський зелений туризм розуміють відпочинковий вид сільського туризму, пов'язаний з перебуванням туристів в власному житловому будинку сільського господаря, окремому (гостевому) будинку, або на території особистого селянського (фермерського) господарства.

Слід виокремити соціально-економічне значення сільського зеленого туризму: стимулює розвиток селянських господарств, які займаються зеленим туризмом; сприяє розвитку місцевої інфраструктури; сприяє збуту надлишків сільськогосподарської продукції, збільшуючи додаткові прибутки селян і відрахування у місцеві бюджети; активізує місцевий ринок праці, підвищує зайнятість, затримує молодь на селі, зменшуючи потребу в закордонному заробітчанстві; сприяє охороні туристичних ресурсів, насамперед збереженню етнокультурної самобутності українців; створює можливості для змістовного відпочинку незаможних людей; сприяє підвищенню культурного рівня мешканців села та підвищенню екологічної свідомості.

Сільський туризм включає (відповідно до мети подорожі) такі форми організації туристичної діяльності, як агротуризм, етнографічний туризм, фермерський туризм, екологічний, зелений, дачний туризм (табл. 1).

Відповідно до Закону України «Про особисте селянське господарство» суб'єктами туристичної діяльності потенційно можуть бути особисті селянські господарства, які мають повне право здійснювати свою діяльність, у тому числі надавати послуги сільського зеленого туризму.

Таблиця 1. Форми організації сільського туризму

Агротуризм	діяльність з розміщення туристів в сільській місцевості на базі приватного житлового фонду сільських домогосподарів з метою участі відвідувачів в обробці городу, збиранні фруктів, овочів, ягід, випасі тварин, виробленні сільськогосподарської продукції тощо
Зелений туризм	форма організації відпочинку на природі в екологічно чистих місцевостях (на території ландшафтних парків, лісопарків, дендропарків, гідропарків та інших ландшафтних комплексів) без або з розміщенням в приватному житловому фонді
Фермерський туризм	туристична діяльність, що переважно носить екскурсійний характер і передбачає відвідування туристами ферм з тваринами (наприклад, страусової ферми). Такий вид туризму не обов'язково має передбачати розміщення (ночівлю) на базі приватного житлового фонду
Екологічний туризм	туристична діяльність з відвідування природних територій, що представлені, як правило, національними та природними парками, резерватами та іншими типами природних територій, які оберігаються (гірські місцевості)
Етнографічний туризм	діяльність з розміщення туристів у сільській місцевості на базі приватного житлового фонду сільських домогосподарств з метою ознайомлення з історико-культурною спадщиною, побутом, ремеслами сільських мешканців, а також участі в святкуванні
Дачний туризм	форма організації відпочинку на базі власного приватного житлового фонду в сільській місцевості

Джерело: узагальнено на основі [6].

Однак для чіткого розмежування підприємницької та не підприємницької діяльності у сфері сільського зеленого туризму було прийнято «Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про особисте селянське господарство» щодо розвитку сільського зеленого туризму», в якому пропонується юридичне визначення поняття сільського зеленого туризму шляхом внесення змін, а саме доповнивши частину першу статті 7 підпунктом шістнадцятим такого змісту: «добровільно надавати за плату або безоплатно послуги у сфері сільського зеленого туризму, а саме послуги з розміщення (проживання) не більше ніж на 10 місць, харчування, а також організації дозвілля й заходів, пов'язаних із використанням майна особистого селянського господарства, місцевими звичаями і традиціями гостинності» [8].

Тернопільська область має усі передумови для інтенсивного розвитку внутрішнього, сільського й іноземного туризму: особливості географічного розміщення, мальовничі ландшафти, сприятливий клімат, унікальне біорізноманіття, багата культурно-історична спадщина, збережені національно-культурні традиції, значний туристично-рекреаційний потенціал. Усе це є

основою для довгострокового розвитку туризму в області як високорентабельної галузі економіки, спрямованої на формування високоефективного туристично-відпочинкового та санаторно-лікувального комплексу. Туристичну галузь Тернопільщини можна назвати досить диференційованою, оскільки жоден із видів туристичної діяльності, що представлений у її межах, не може вважатись домінантним. Водночас, виділено пріоритетні види туризму, які історично сформувались, але потребують подальшого комплексного розвитку: культурно-пізнавальний; пригодницький (активний); релігійно-паломницький; фестивально-подієвий; оздоровчо-відпочинковий; сільський зелений.

Сьогодні в українських селах існує низка проблем, основні з яких пов'язані з відсутністю мотивації до праці, бідністю, трудовою міграцією, безробіттям, занепадом соціальної інфраструктури, поглибленням демографічної кризи та деградацією поселенської мережі. Через відсутність коштів на створення нових робочих місць у сільській місцевості, слід надавати перевагу тим галузям, котрі не потребують для свого розвитку великих капіталовкладень, зокрема сільському туризму. Проте при становленні і розвитку сільського туризму в конкретному регіоні необхідно передусім враховувати особливості цього регіону. Він повинен володіти певними рисами, які сприятимуть його привабливості, зокрема: чисте природне середовище сільської місцевості, гармонійний агрокультурний ландшафт, багаті рекреаційні ресурси, унікальна історико-етнографічна спадщина, вільний сільський житловий фонд, наявність трудових ресурсів, гостинність господарів та доступні ціни. Велике значення для розвитку агротуризму відіграють села, у яких не тільки цінні й цікаві історичні пам'ятки або сприятливе природне середовище, а й умови, необхідні для розвитку сільськогосподарського виробництва. Сільський туризм Тернопільщини передбачає проживання у спеціально обладнаних оселях – агрооселях. Тернопільське Придністер'я поєднало у собі всі три різновиди сільського зеленого туризму. Велика кількість туристично-привабливих об'єктів, зосереджених на півдні краю,

щороку приваблює тисячі туристів. За даними комунального підприємства Тернопільської обласної ради Тернопільського обласного інформаційно-туристичного краєзнавчого центру, на території області щорічно функціонує близько 25 сільських зелених садиб. Господарі пропонують послуги із розміщення та харчування у селах та містечках, що знаходяться неподалік культурних, історичних та природних об'єктів.

Враховуючи, що туризм є важливою галуззю економіки Тернопільської області, керівництвом краю було затверджено програму розвитку туризму, якою передбачено шляхи покращення стану, а саме сільського зеленого туризму. За останні 10 років з'явилися й продовжують з'являтися нові будинки для надання послуг зеленого туризму. У них не тільки відпочивають від міського життя, але й здійснюють пізнавальні, спелеологічні, екологічні та інші види мандрівок. Перерахувати всі доступні місця для зеленого туризму на Тернопільщині, на жаль, неможливо. Насправді, таких чудових місць на території Тернопільщини є чимало. З кожним роком, через зростання популярності зеленого туризму, їх кількість також зростає. Він є повністю екологічним і безпечним для навколишнього середовища. З активним розвитком зеленого та сільського туризму помітно зростатиме й інфраструктура українських сіл, втримуватимуться трудові ресурси і підвищуватиметься рівень добробуту населення. При правильній політиці зелений туризм слугуватиме чималим заробітком.

У сфері сільського зеленого туризму широко вживається поняття «агрооселя» або «агросадиба». Термін був чітко визначений діячами Спілки сприяння сільського туризму в Україні: агрооселя – це житлове приміщення, яке знаходиться у сільській місцевості, містить не більше п'яти кімнат, залежно від категорії житла пристосованих для проживання туристів і належить на правах приватної власності господарю, який займається сільськогосподарською діяльністю або зайнятий у сфері обслуговування чи соціальній сфері села. Тобто «агрооселя» не охоплює малих курортних котеджів, колиб, перебудованих для прийому туристів господарських приміщень тощо.

Слід відмітити, що позитивними аспектами розвитку агротуризму, є: вплив на економічну та екологічну ситуацію в Україні за рахунок використання фінансових ресурсів сільського населення для розбудови агросадиб для прийому туристів; забезпечення туристів екологічно безпечними продуктами харчування та збереження навколишнього середовища внаслідок зниження антропогенного навантаження; розширення сфери зайнятості селян з надання агротуристичних послуг; стимулювання розвитку сфери послуг: відпочинкових, розважальних, торгівлі, транспортних, зв'язку, побутових, та інших; розширення можливості реалізації продукції особистого селянського господарства, сировини, місцевих продуктів харчування; вдосконалення структури посівів на присадибних ділянках з урахуванням потреб гостей, розширення асортименту ягід, овочів та фруктів; відродження, розвиток та збереження місцевих звичаїв, ремесл, пам'яток історико-культурної спадщини; підвищення культурного та освітнього рівня селян; стимулювання поліпшення облаштування сільських осель та благоустрій сільської місцевості; сприяння оздоровленню населення – як фізичному так і моральному; сприяння розширенню міжнародних зв'язків та взаємовигідній співпраці [7]. Сільський туризм, як відпочинковий та пізнавальний вид туризму має дуже важливе значення для власників агросадиб, розвитку села, туристів та в цілому для України (табл. 2).

Таблиця 2. Значення сільського туризму для агросадиб, села та туристів

Для агросадиби	Для села	Для туристів
– використання вільних і незадіяних місцевих ресурсів; – додатковий дохід; – нові місця праці; – активізація діяльності селянської родини; – естетичний і культурно-освітній розвиток родини; – пізнання інших культур, звичаїв, традицій; – особистий розвиток членів родини.	– використання вільних ресурсів; – додатковий дохід; – нові місця праці; – покращання сільської інфраструктури; – активізація сільської громади; – збереження культурної та історичної спадщини села; – естетизація села; – особистий розвиток мешканців села.	– активний відпочинок на селі; – пізнання процесів сільського виробництва; – вживання свіжої їжі; – участь в житті селянського господарства; – пізнання культури та звичаїв регіону; – набування нових умінь та знань; – розвиток зацікавленості; – безпосередній контакт із природою.

Джерело: узагальнено на основі [9].

Разом з тим, розвиток сільського туризму позитивно впливає на: розвиток агротуристичного підприємництва; вирішення соціально-економічних проблем села; зменшення безробіття та розширення самозайнятості населення; покращання планування агроосель, вулиць та сіл в цілому; розвиток соціальної та місцевої інфраструктури; відновлення та збереження місцевих народних ремесл, звичаїв, обрядів та історико-культурної спадщини села; підвищення культурно-освітнього рівня й екологічної свідомості мешканців села.

Враховуючи вище зазначене, можна виокремити соціально-економічне значення агротуризму для держави, що полягає у: стимулюванні розвитку особистих селянських господарств, які займаються агротуризмом; покращенні розвитку інфраструктури сіл; збуту агропродукції, збільшуючи додаткові прибутки селян; активізації місцевого ринку праці, підвищенні рівня зайнятості, утриманні молоді на селі; охороні туристичних ресурсів, збереженню етнокультурної самобутності; створенні можливостей для змістовного відпочинку; впливі на підвищення культурного рівня й екологічної свідомості.

Розвитку агротуризму в Україні передують відповідні соціально-економічні умови, а саме: наявний приватний житловий фонд, потенційно це понад 1,0 млн будинків (в селах України налічується 6,2 млн житлових будинків, з яких 98% – у приватній власності); в особистих селянських господарствах сільське населення становить понад 3,0 млн осіб (кількість працездатного населення, яке проживає у селах становить 6,8 млн осіб, значна частина яких не працевлаштована); збут сільськогосподарської продукції, дві третини якої виробляється у фермерських, особистих селянських господарствах; можливість змістовного та доступного відпочинку незаможних людей [11].

Розбудова синергії сільського туризму має поетапну реалізацію, заохочуючи та залучаючи для створення туристичних продуктів чим раз більше коло учасників. Внаслідок цього максимальний ефект для економічної ситуації у селі є забезпечення умов стійкої, системної та цілеспрямованої співпраці всіх

зацікавлених сторін – підприємців, органів місцевого самоврядування, наукових установ тощо, тобто процесу структуризації економічних відносин та створення формальних інститутів взаємодії (кластерів, громадських організацій, асоціацій, спілок, кооперативів) у сфері сільського зеленого туризму.

Проте проблеми розвитку сільського господарства тісно переплітаються з проблемами розвитку села. Сучасною проблемою українських сіл є військовий стан та безробіття населення. Відтак, враховуючи відсутність капіталовкладень на створення нових робочих місць у сільській місцевості, на регіональному рівні доцільно більше уваги приділити тим галузям, які не потребують для свого розвитку великих коштів, зокрема агротуризму.

Як свідчить світовий досвід, перспективи розвитку агротуризму залежать, у значній мірі, від розвитку сільського господарства, а також від несільськогосподарської (туристичної) діяльності, а саме підприємництва на селі. Зважаючи на іноземний досвід, агротуризм набуває відповідного розвитку в Україні. Тому поєднання необхідності багатофункціонального розвитку села та значимості туризму стало підставою для розвитку агротуризму. Проте ринок агротуристичних послуг в Україні є до кінця не сформованим, оскільки економічні взаємовідносини ринкового типу у сфері агротуризму як виду підприємницької діяльності мають стихійний, не облікований і в багатьох випадках не зовсім легальний характер, а також відсутність інформації, відповідної інфраструктури та маркетингу [7].

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Стратегічний розвиток сільських громад та їх спроможність значно залежать від розвитку зеленого туризму. Спроможні сільські громади із розвинутим зеленим туризмом можуть стати базовим елементом ефективної економічної системи. Сільський зелений туризм виступає одним із чільних пріоритетів подолання депресивності й активізації соціально-економічного розвитку сільських територій України. Адже розвиток сільського туризму надасть змогу: зменшити безробіття на селі, розширити самозайнятість населення; зберегти

етнічну спадщину регіонів, відроджувати та розвивати народні промисли; покращити якість життя селян та інфраструктуру сіл; нарощувати продаж та збут сільськогосподарської продукції.

Для того, щоб досягти високого рівня надання послуг зеленого туризму в Тернопільській області необхідно спрямувати ресурси на його розвиток. Зокрема, на відродження українського села значно впливатиме розвиток агротуризму, а отже, і агротуристичного підприємництва, яке є основним фактором формування і розширенням сфери ринкових послуг. Однак пропозиція агротуристичних послуг сьогодні не має достатнього розвитку у зв'язку з відсутністю відповідного законодавства, низькому сприянні з боку держави, відсутність досвіду, нестача стартового капіталу, перешкоди для одержання кредиту.

Отже, для успішного розвитку сільського туризму потрібна чітка державна політика та державне регулювання у цій сфері. В першу чергу необхідно гарантувати на законодавчому рівні соціальний, економічний та правовий стан забезпечення законних інтересів громадян та юридичних осіб, які є суб'єктами туристичної діяльності. Такі законодавчі ініціативи дадуть змогу ефективніше провести добровільну категоризацію сільських зелених садиб, що забезпечить прозорість їх діяльності, розширить пропозиції на ринку туристичних продуктів та послуг, а також підвищить їх якість. Диверсифікація господарської та підприємницької діяльності на селі повинна стати основним завданням державної, регіональної та місцевої влади.

Література

1. Губені Ю. Е., Коверко Ю. А. Розвиток особистих селянських господарств в умовах адміністративної децентралізації. *Вісник Львівського державного аграрного університету. Економіка АПК*. 2017. №1. С. 68-73.
2. Дидів І. Б., Хомич Н. П. Привабливість відпочинку у сільському зеленому туризмі. *Регіональні особливості розвитку невиробничої сфери економіки України: збірник тез міжнародної наукової інтернет-конференції (21-22 листопада 2019 р.)*. Харків, 2019. С. 58-59.

3. Кудла Н. С. Місце агротуризму в активізації розвитку сільських територій. *Вісник Львівського державного аграрного університету. Економіка АПК*. 2006. № 13. С. 564-569.
4. Лазарева О. В. Ключові аспекти розвитку агротуризму в Україні. *Вісникагрової науки Причорномор'я*. 2017. Вип. 4. С. 25-35.
5. Липчук Н. В. Особливості та стратегії агротуристичного продукту. *Вісник Львівського державного аграрного університету. Економіка АПК*. 2006. №13. С. 528-531.
6. Лужанська Т. Ю., Михалинець С. С., Тебляшкіна Л. І. Сільський туризм: історія, сьогодення та перспективи: навч. посіб. / за ред. проф. Волошина М. І. Київ: Кондор, 2008. 382 с.
7. Осадча Т. С. Сільський зелений туризм в Україні: окремі аспекти організації, обліку і контролю: монографія. Херсон: «Олді-плюс», 2009. 294 с.
8. Про внесення змін до Закону України «Про особисте селянське господарство» щодо розвитку сільського зеленого туризму: Проект Закону України від 02 липня 2015 року № 2232а. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55828 (дата звернення 10.03. 2025).
9. Рібун Л. В., Стричак Г. В. Суть та значення агротуризму. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2013. Вип. 23.3. С. 117-120.
10. Степанов В. Ю. Сільський зелений туризм в Україні: проблеми та перспективи. *Актуальні проблеми державного управління*. 2018. №1 (53). С. 1-5.
11. Тищук І. В. Методика оцінки стану та перспективності розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України. Перспективи розвитку туризму в Україні та світі: управління, технології, моделі: колективна монографія за наук. ред. проф. Волошина І. М. Луцьк: РВВ Луцького НТУ, 2017. С. 105-117.

References

1. Hubeni, Yu. E. and Koverko, Yu. A. (2017), "Development of personal farms in conditions of administrative decentralization", *Visnyk L'vivs'koho derzhavnoho ahrarnoho universytetu. Ekonomika APK*, vol. 1, pp. 68-73.
2. Dydiv, I. B. and Khomych, N. P. (2019) "The attractiveness of recreation in rural green tourism", *Rehional'ni osoblyvosti rozvytku nevyrobnychoi sfery ekonomiky Ukrainy* [Regional features of the development of the non-productive sector of the Ukrainian economy], Kharkiv, Ukraine, pp. 58-59.

3. Kudla, N. S. (2006), "The place of agrarian tourism in the activation of the development of rural areas", *Visnyk L'vivs'koho derzhavnoho ahrarnoho universytetu. Ekonomika APK*, vol. 13, pp. 564-569.
4. Lazarieva, O. V. (2017), "Key aspects of agritourism development in Ukraine", *Visnyk ahrarnoi nauky Prychornomor'ia*, vol. 4, pp. 25-35.
5. Lypchuk, N. V. (2006), "Features and strategies of the agrotourism product", *Visnyk L'vivs'koho derzhavnoho ahrarnoho universytetu. Ekonomika APK*, vol. 13, pp. 528-531.
6. Luzhans'ka, T. Yu. Mykhalynets', S. S. and Tebliashkina, L. I. (2008), *Sil's'kyj turyzm: istoriia, s'ohodennia ta perspektyvy* [Rural tourism: history, present and prospects], Kondor, Kyiv, Ukraine.
7. Osadcha, T. S. (2009), *Sil's'kyj zelenyj turyzm v Ukraini: okremi aspekty orhanizatsii, obliku i kontroliu* [Rural green tourism in Ukraine: some aspects of organization, accounting and control], Oldi-plius, Kherson, Ukraine.
8. The Verkhovna Rada of Ukraine (2015), The Law of Ukraine "About personal farming", Available at: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55828 (Accessed 10 March 2025).
9. Ribun, L. V. and Strychak, H. V. (2013), "The essence and importance of agritourism", *Naukovyj visnyk NLTU Ukrainy*, vol. 23.3, pp. 117-120.
10. Stepanov, V. Yu. (2018), "Rural green tourism in Ukraine: problems and prospects", *Aktual'ni problemy derzhavnoho upravlinnia*, vol. 1 (53), pp. 1-5.
11. Tyschuk, I. V. (2017) "Methodology for assessing the state and prospects for the development of rural green tourism in the regions of Ukraine", *Perspektyvy rozvytku turyzmu v Ukraini ta sviti: upravlinnia, tekhnolohii, modeli* [Prospects for tourism development in Ukraine and the world: management, technologies, models], RVV Luts'koho NTU, Luts'k, Ukraine, pp. 105-117.

Стаття надійшла до редакції 14.03.2025 р.